

являє собою сукупність правових норм, які визначають зміст прав та обов'язків персонально невідзначеного кола об'єктів. В них містяться приписи, які відносяться до багатьох осіб, які знаходяться у сфері дії правової норми. Право у суб'єктивному розумінні – індивідуалізоване право. У ньому загальні юридичні права і обов'язки стають належністю конкретних осіб і таким чином переводять його у площину правовідносин» [3, с. 131].

Грунтуючись на існуючих наукових визначеннях, інтернет-відносини можна визначити як частину відносин у віртуальному просторі, учасники яких виступають як носії суб'єктивних прав і обов'язків в Інтернеті.

М. С. Дашян під правовідносинами в Інтернеті розуміє суспільні зв'язки, що утворюються на основі використання мережі Інтернет та інших інформаційно-комунікаційних технологій (наприклад, програмного забезпечення) між постачальниками послуг з доступу до Інтернет, постачальниками інформації та користувачами, які утворюються на базі взаємного визнання даними суб'єктами свободи і формальної рівності. У відповідності з класифікацією, запропонованою вченою, правовідносини в Інтернеті можуть бути класифіковані на такі види: загальні; організаційні (або управлінські); інформаційні; предметні.

Особливими інформаційними відносинами, спрямованими на організацію руху інформації в суспільстві і зумовленими інформаційною природою самого суспільства називає суспільні відносини, що виникають з використанням глобальних комп'ютерних мереж Д.В. Грибанов. Науковець визначає їх як інформаційно-кібернетичними [3, с. 13-14].

А.Б. Венгеров, проводячи порівняльний аналіз управлінських (адміністративно-правових, «вертикальних»), майнових (цивільно-правових, «горизонтальних») та інформаційних («діагональних») відносин, приходять до висновку, що інформаційні відносини є соціальними відносинами, що мають технічно-організаційну сторону і соціальний зміст [4, с. 90-91].

З огляду на визначення загальних та спеціальних ознак Інтернет-відносин, можна виділити деякі їх особливості: обов'язкова наявність технічних компонентів, інформаційне наповнення даного виду відносин і особливий суб'єктний склад, інформаційне середовище всесвітньої комп'ютерної мережі Інтернет. Є всі підстави стверджувати, що такі відносини є суспільними відносинами, що існують в електронній формі в кіберпросторі [5, с. 8].

Варто звернути увагу на те, що правовідносини у мережі Інтернет не завжди гарантуються або забезпечуються примусовою силою якої-небудь

однієї держави, так як досліджувана сфера планетарна за своєю суттю. Інтернет-відносини – це особливі відносини, що виникають в результаті впливу норм міжнародного та інших галузей права, міжнародних договорів, рішень судів на поведінку людей і організацій (суб'єктів) [6, с. 145-149]. Специфіка Інтернет-відносин полягає в тому, що права та обов'язки суб'єктів таких відносин забезпечені в першу чергу волею сторін, і тільки потім державним примусом.

Будь-яке правовідношення включає в себе певний набір елементів, без яких воно не може відбутися. Так, можна виділити три групи суб'єктів, які діють в Інтернет. Перша група – ті, які створюють програмно-технічну частину інформаційної інфраструктури Інтернет, включаючи засоби зв'язку та телекомунікацій, забезпечують її експлуатацію, розширення і розвиток. Основними суб'єктами першої групи виступають: розробники транскордонних інформаційних мереж, у тому числі їх технічних засобів (комп'ютерів), засобів зв'язку та телекомунікацій, програмних засобів різного рівня і призначення, іншого устаткування, що становить інфраструктуру Інтернет.

Друга група – суб'єкти, що виробляють та поширюють інформацію в Інтернет, що надають послуги з підключення до Інтернет. У число суб'єктів другої групи входять фахівці, які виробляють вихідну інформацію, що формують інформаційні ресурси (що наповнюють інформацією бази даних, що входять до складу Інтернет) і надають інформацію з цих ресурсів споживачам або надають можливість споживачам підключитися до Інтернет і користуватися його можливостями самостійно.

Третя група – споживачі інформації з мережі Інтернет. Це велика кількість безліч суб'єктів, які підключаються до Інтернет для отримання необхідної їм інформації та використовують її у своїй діяльності.

Ю.Є. Булатецький стосовно відносин сегмента Інтернету (Рунета і зони Ua) виділяє в якості суб'єктів, з одного боку, провайдера (оператора), тобто юридична особа (фізична особа-підприємець), яка має ліцензію Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації (а також провайдери, які не мають власної ліцензії, але купують інтернет-трафік у операторів, які мають її) на надання відповідних он-лайн послуг, включаючи поштове обслуговування, зберігання файлової інформації та ін. З іншого боку, користувача-клієнта, тобто фізичну або юридичну особу, яка використовує Інтернет для власних потреб (реклами, укладення угод, пошуку партнерів, замовлень і т.д.). Ці суб'єкти можуть перебувати в різних частинах світу [7, с. 880-886].

вають на собі вплив з боку суб'єктів в Інтернеті. Інакше кажучи, об'єктом відносин виступає те, на що спрямовані суб'єктивні права і обов'язки його учасників.

На сьогодні досить складно чітко визначити коло об'єктів правовідносин в мережі Інтернет, адже чисельність суспільних відносин, які можуть бути реалізовані в мережі Інтернет стрімко зростають. В залежності від характеру та видів Інтернет – відносин їх об'єктами можуть виступати: поведінка різних суб'єктів, різного роду інформаційні послуги і їх результати, продукти духовної творчості, включаючи твори літератури, мистецтва, музики та ін., цінні папери, договори, офіційні документи, честь, гідність, безпека людини, речі, предмети та інші цінності.

Соціальне регулювання в мережевому просторі здійснюється через механізм реалізації суб'єктивних прав і обов'язків. Зазначені права та обов'язки взаємодіють один з одним у рамках Інтернет – відносин, виступають змістом цього механізму.

Суб'єктивне право в Інтернет – просторі можна визначити, як гарантовані нормами права вид і міра можливої чи дозволеної поведінки учасника Інтернет – відносин. В той же час обов'язок є виглядом або мірою належної чи необхідної поведінки.

Слід погодитись з Є.П. Литвиновим, який вказує на те, що суб'єктивне право у віртуальному просторі може виступати у формі: права-поведінки, права-користування, права-вимоги і права-претензії.

Треба зауважити, що структура Інтернет – відносин буде неповною, якщо не згадати про юридичні, етичні, моральні та інші факти, які мають місце у віртуальному просторі [9, с. 41-51].

Іноді для виникнення Інтернет – відносини необхідна наявність не одного юридичного факту, а цілого юридичного складу, тобто певної сукупності юридичних фактів (одержання ліцензії на здійснення он-лайн діяльності, реєстрація мережевого ЗМІ і т.д.).

Зазначені факти відображаються зазвичай в нормах права, моралі, етики і т.д. Наступ даних фактів викликає передбачені тією чи іншою нормою правові, інформаційні, соціальні та інші наслідки. Свого часу поширеною була думка, що Інтернет – відносини не є суто правовими в чистому вигляді й не становлять фактичних відносин, тому досить важливо визначати наявність чи відсутність юридичних, етичних, моральних та інших фактів при

врегулюванні відносин в мережі Інтернет. При цьому, слід враховувати, що якщо юридичними фактами є абсолютно будь-якого роду обставини дійсності, які спричиняють наслідки у формі виникнення, зміни або припинення прав та обов'язків у межах правовідносин, то актами правореалізації є лише ті з них, що мають вольовий характер, а тому є юридичними фактами-діями. Акти правореалізації відрізняються від юридичних фактів тим, що вони, будучи схожими на юридичні факти своєю вольовою направленістю, можуть і не спричинити певні юридичні наслідки [10, с.114]. Акти правореалізації є діями особи, що спрямовані на реалізацію наданих їй прав.

Таким чином, можна зазначити, що як елемент механізму правового регулювання правовідносини в мережі Інтернет є частиною всієї системи. У такому сенсі вони наповнюються іншими елементами механізму правового регулювання, тобто юридичними фактами та актами правореалізації, а також пасивними елементами – правами та обов'язками, що виникають на підставі норм права. Можна говорити, що норма права, з одного боку, створює передумови для виникнення правовідносин, а з другого – наповнює їх змістом, тобто такими пасивними елементами, як права та обов'язки учасників правовідносин, та закладає передумови виникнення таких активних елементів, як акти право реалізації та юридичні факти, можливість встановлення яких в Інтернет – просторі є іноді досить складною.

Висновки. Таким чином, суспільні відносини в мережі Інтернет можуть бути як правовими, так і не правовими. В свою чергу Інтернет – правовідносини – це особливі відносини, що виникають в результаті впливу норм інформаційного, міжнародного та інших галузей права на поведінку людей в цьому середовищі. Інтернет – правовідносини є різновидом інформаційних правовідносин, які виникають, змінюються і припиняються в віртуальному просторі і регулюються нормами різних галузей права. Як і будь-які інші правовідносини, правовідносини в мережі включають в себе певний набір елементів (суб'єкт, об'єкт та зміст). Перспективними для подальшого дослідження вважаємо виявлення та дослідження особливостей суб'єкта та об'єкта інтернет-правовідносин, а також питання структури окремих видів Інтернет-правовідносин, без яких воно не може відбутися.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Варламова Н.В. Правоотношения: философский и юридический подходы / Н.В. Варламова // Правоведение. – 1991. – № 4. – С. 44-54.
2. Копылов В.А. Информационное право : учебник / В.А. Копылов. – М., 2002. – С. 131.
3. Грибанов Д.В. Правовое регулирование кибернетического пространства как совокупности информационных отношений : автореф. дисс. ... канд. юрид. наук. : 12.00.01. / Д.В. Грибанов. – Екатеринбург, 2003. – С. 13-14.
4. Венгеров А.Б. Право и информация в условиях автоматизации управления (теоретические проблемы) : дисс. ... докт. юрид. наук : 12.00.01 теория и история государства и права / А.Б. Венгеров. – М., 1975. – С. 90-91.
5. Тедеев А.А. Информационное право (право Интернета) / А.А. Тедеев. – М., 2005. – С. 8.
6. Литвинов С.П. Правовідносини в Інтернет-праві / С.П. Литвинов // Часопис Київського університету права. – 2013. – № 3. – С. 145-149.
7. Булагецкий Ю.Е. Правовое обеспечение электронной торговли / Ю.Е. Булагецкий // Коммерческое (торговое) право / Под ред. Ю.Е. Булагецкого. – М., 2002. – С. 880-886.
8. Єфремова К.В. До перспектив правового регулювання інтернет-правовідносин: господарсько-правовий аспект. [Електронний ресурс] / К.В. Єфремова // Право та інноваційне суспільство. – 2014. – № 1. – С. 5-11. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/pric_2014_1_3.pdf
9. Рассолов М.М. Информационное право : учебное пособие / М.М. Рассолов. – М. : Юристъ, 1999. – С. 41-51.
10. Коструба А. Цивільне правовідношення в механізмі правового регулювання. [Електронний ресурс] / А. Коструба // Вісник Національної академії правових наук України. – 2014. – № 1. – С. 112-120. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/vapny_2014_1_13.pdf

Бааджи Наталія Пилипівна

ПРАВОВА ПРИРОДА ПРАВОВІДНОСИН У МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

Сьогодні під впливом науково-технічного прогресу значно розширилось коло суспільних відносин. Виникає така категорія правовідносин, як „правовідносини в мережі Інтернет”. Питання про правову природу відносин, що виникають, змінюються і припиняються у сфері використання мережі Інтернет, є найбільш дискусійним і складним. Саме ці питання розкрито в цій статті .

Ключові слова: Інтернет, Інтернет – правовідносини, інформаційні відносини, мережа Інтернет.

Бааджи Наталия Филипповна

ПРАВОВАЯ ПРИРОДА ПРАВООТНОШЕНИЙ В СЕТИ ИНТЕРНЕТ

Сегодня под влиянием научно-технического прогресса значительно расширился круг общественных отношений. Возникает такая категория правоотношений, как «правоотношения в сети Интернет». Вопрос о правовой природе отношений, которые возникают, изменяются и прекращаются в сфере использования сети Интернет, является наиболее дискуссионным и сложным, эти вопросы раскрыты в данной статье.

Ключевые слова: Интернет, Интернет-правоотношения, информационные отношения, сеть Интернет.

Baadzhy Nataliya Pylypivna

ПРАВОВА ПРИРОДА ПРАВОВІДНОСИН У МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

Today, under the influence of scientific and technological progress greatly expanded range of public relations. There is a category of relations as «legal on the Internet.» The question of the legal nature of the relations that arise, change and terminate in the use of the Internet is the most controversial and complex. This issue solved in this article.

Keywords: Internet, Internet – legal, information relations, Internet.